

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

9 Vtrùm excommunicatio creditoris liberet à restitutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

cap. 6. Secundò, Quando Iudex in pœnam delicti, per sententiam imponit alicui multam in fauorem eius qui iniuriam passus est: oportet tamen sententiam nisi veritate, non falsa præsumptione, de quo infra. Tertio, Quando Iudex auctoritatem legû & naturalem æquitatem secutus; aliquid alicui adiudicat, quodd aliàs non deberetur ex rigore iustitiæ; is qui hoc percepit, non tenetur restituere. de quo vide cap. 7. dub. 8. Quarto, Quando aliquis per sententiam ordine Iuris latam, priuatus est officio, beneficio, vel hereditate; is qui hæc postea obtinet, non tenetur restituere, etiam si priuatim sciat condemnatum esse innocentem; modò ille causa falsæ illius sententiæ non fuerit. vide infra cap. 29. dubit. 10.

D V B I T A T I O V I I I.

Vtrum ingressus in Religionem liberet à restitutione.

69 **M**Edina q. 3. causa 8. docet, debitorem, qui manendo in sæculo poterat soluere, & ingrediendo se reddit impotentem, non posse ingredi Religionem; nisi antè soluerit: quodd si ingrediatur & profiteatur, tamen adhuc manere obligatum, & labore suo vel arte, si quam nouit, debere conari soluere. Ratio est; quia Iure nature tenetur satisfacere. Contrarium tenet D. Th. q. vltima huius partis art. 6. ad 3. & ibidè Caiet. Silu. v. Religio. 2. q. 4. & alij Summistæ omnes, docent enim, non teneri manere in sæculo, sed sufficere si bonis cedat suis creditoribus.

70
Valet pro-
fessio.

Pro resolutione Dico Primò, Si debitor ingrediatur & profiteatur, omnino valebit professio, nec poterit reuerti ad statum sæcularem. In hoc conueniunt omnes. Idque probat ratio D. Thomæ, quia etiam si sit pecuniæ debitor, tamen eius persona est libera. vnde etiam si concederemus illum malè facere, dum se Religioni mancipat, debitis non solutis, tamen illa traditio est valida: sicut si facultates ad soluendum creditoribus necessarias alteri donares, donatio Iure nature valeret; (quamuis in ea peccares) quia res illæ tuæ erant. Secus est si seruus profiteatur; quia cum persona ipsius libera non sit, sed domino ex iustitia addicta, non potest validè se alteri donare; ac proinde nec profiteri sine domini consensu. Idem dico de coniuge, matrimonio iam consummato; non enim est sui Iuris. secus est ante consummationem.

71
Si res in
specie extet.

Dico Secundò, Qui debet aliquid extans in specie, non potest omittà restitutione Religionem ingredi. Ratio est; quia hæc nulla est iusta ratio non restituendi. Idem dicendum, si quis sit obnoxius reddendis rationibus, vt ibidem D. Thomas ex B. Gregorio docet, id enim breui tempore fieri potest. Similiter si alicui sint parentes in graui necessitate constituti, aut proles adhuc teneræ alenda; de quo infra.

72
Si facili
negotio
possit.

Dico Tertio, Si debitor possit breui tempore, vt paucis annis & consuetis laboribus, satisfacere creditoribus, teneret aliquantisper differre ingressum, vt illis satisfaciat. Ita Petrus Nauarra l. 4. c. 4. num. 94. & Lopez l. p. c. 129. Idem sentit Medina supra, & Doctores Parisienses, quos ipse citat; quia tunc creditores merito sunt inuiti, si illis antea nõ satisfaciat; cum facili negotio possit. neque tunc

beneficio cessionis se poterit liberare. quia hoc non est introductum, nisi in fauorem eorum qui aliter se à debitis eripere nequeunt.

Dico Quarto, Si opus esset longo tempore, (vt multis annis, vel insolitis laboribus) non teneretur expectare, sed relinquendo omnia sua creditoribus, poterit Religionem ingredi. Ita P. Nauarra n. 95. idem dicunt omnes, qui D. Th. sequuntur. Ratio est; quia qui actu bona non habet, nec est in propinqua potentia ad ea habenda, absolutè censetur impotens ad soluendum, ac proinde ab obligatione restitutionis est excusatus. Neq; obligandus ad insolitum aut lögum laborem, quando dedit quiddid habuit; quia ne Iudices quidem in foro externo ad hoc obligant, vt ex praxi tribunalium satis constat. sufficit enim eis si viderint debitorem omnia quæ actu habebat dedisse, nec breui tempore posse reliqua conquirere. Vnde etiam colligitur, non esse hoc priuilegium Religionis, sed ex natura rei obligationem cessare, vel potius sopiri, ratione impotentia. idque non solum locum habet, quando ex cõtractu, sed etiam quando ex delicto est debitum, vt ex furto, vsuris, rapinis. sufficit enim dare omnia, & non posse breui aut facilè, iudicio prudentis, reliqua soluere.

73
Si difficul-
ter possit.

Non est tamen negandum, quin status Religionis aliquid peculiaris fauoris hac in re mereatur, vt etiam propter illum creditores non debeant plus exigere, quàm possit actu & sine longa mora præstare; præsertim cum in longa mora sit periculum salutis, vel dampni spiritualis. Adde, cum quis est debitor ex iusto cõtractu, potest facilè beneficio cessionis liberari, retentis etiam necessariis alimentis, vt supra ostensum est.

74
Liberatur
relictis om-
nibus.

Ex his sequitur, Si is, qui Religionem vult ingredi, est vir honoratus, quem dedecet seruire, vel manibus operari, hunc non teneri ad illas lucrandi rationes descendere, sed posse statim ingredi; quia talis, vbi omnia dederit quæ actu habet, ad nihil ampliùs tenetur, cum nulla ratio lucrandi, quæ ipsum deceat, suppetat. si autem est talis, cui aliqua lucrandi ratio honesta & statui ipsius consentanea suppediter: tunc videndum, an breui tempore sine animæ periculo possit se expedire, an non. & iuxta ea quæ dicta sunt statuendum. Fatendum tamen, D. Thomæ sententiam esse probabilem. vide Silu. v. Religio. 2. q. 4.

76

D V B I T A T I O I X.

Vtrum excommunicatio creditoris liberet à restitutione.

Respondeo, Non esse improbabile posse differri, donec Ecclesiæ reconcilietur. Hoc enim tenet Adrian. q. 3. de clauibus. §. Si peras, an. & Felinus in cap. Inter alia, de sententia excommunicationis. Panormit. in d. cap. Inter alia. 31. & cap. Intelleximus. 7. de Iudiciis. Glossa in caput Absolutos, de hæreticis. & quidam alij apud Couarr. ad regul. Peccatum, l. p. n. 8. Probatur Primò ex cap. Nos sanctorum, l. 5. q. 6. vbi Gregorius VII. sic ait: *Eos, qui excommunicatis fidelitate aut sacramento constricti sunt, Apostolica auctoritate à iuramento absoluiimus, & ne sibi fidelitatem obseruent, omni ratione prohibemus, quousque ipsi ad satisfactionem veniant.* & cap. seq. *Iuratos milites*

77
Excommu-
nicatio.

R

(inquit

(inquit Urbanus II.) *Hugoni comiti, ne ipsi quamdiu excommunicatus est, seruiant, prohibero.* Qui Canones etiam tantum videantur intelligi de debito fidelitatis, quod subditus debet Principi, aut miles Duci, aut famulus domino; tamen videtur esse eadem ratio de debito pecuniario. Vnde Glossa in d. cap. Nos sanctorum, probat multis, hanc sententiam esse probabilem. Secundò probatur, cap. Quod in dubiis, & sequenti dicitur, *Nul- lus scietur nominatim excommunicato communicare tenetur, nisi quaedam persone, que per illud Gregorij Papa caput, Quoniam multos, specialiter excusan- tur.* sed illo cap. Gregorij non excusantur debi- tores; ergo non tenentur. Vnde Glossa & Adrianus colligunt non teneri, etiam si iuramento promi- sissent soluere; quia iuramentum habet tacitam conditionem, Si talis permanferit, cui communi- care liceat.

78 Aduerte tamen, Et si quidam Canonista idem videantur sentire de debitore excommunicato, videlicet eum non teneri ad soluendum, quamdiu est in excommunicatione; id tamen omni ratione & probabilitate carere; quia non debet ei excom- municatio tanto esse commodo, vt rectè notat Glossa in can. Nos sanctorum: alioquin multi es- sent, qui cuperent excommunicari.

79 Dico Secundò, Verius tamen videri, etiam si creditor nominatim sit excommunicatus, non idè differri posse restitutionem. Ita tenent Couar. supra, Silu. Excommunicatio 5. q. 12. Ioannes Me- dina q. 3. causa 9. & plerique alij. Ratio est; quia neque iure diuino, neque etiam iure humano debitor liberatur à tali debito statim soluendo post elapsum terminum. *Non iure diuino*, quia nullum tale ius reperitur, præsertim cum etiam ethnicis & publicanis debita soluenda sint, vt colligitur ad Roman. 13. nisi fortè spes esset, tua dilatione ip- sum conuersum iri, & reconciliandum Ecclesiæ, quod interdum vlti venit, quando debitor est magnæ auctoritatis, & recusat soluere creditori, nisi redeat ad Ecclesiam. *Non etiam iure humano*, quia iura citata non loquuntur de debito pecu- niario, sed de debito fidelitatis & obsequij. leges enim pœnales sunt strictè interpretandæ, quamuis Medina & quidam alij, putent etiam agere de debito pecuniario, quod ex promissione & stipulatione iuramento confirmata sit contra- ctum, & de omni alio debito solis verbis constato; quod est probabile.

80 Dices, Excommunicati sunt vitandi in omni conuictu humano: atqui soluere creditori, est ha- bere cum eo humanum commercium: ergo hoc non licet.

Resp. Hoc esse vnum ex præcipuis argumen- tis contrariæ opinionis: sed dicendum cum Co- uarrunia, istam communionem esse valdè par- uam & breuem; & cum sit in re necessaria, (vt po- te in debito iustitiæ, quod creditor potest exigere, saltem extra Iudicium) non debet talis commu- nicatio videri prohibita. sicut elemosyna potest & debet dari excommunicato, quando elemosy- næ præceptum erga proximum obligat.

81 Aduerte tamen, Si excommunicatus repetat debitum in Iudicio, posse eum à debitore repelli, vt expressè habetur cap. Pia, de exceptionibus, in Sexto.

DVBITATIO X.

Vtrum creditorum incertitudo excuset à restitutione.

82 Respondeo, Creditorum incertitudo non om- nino excusat: tunc enim restitutio facienda est in pauperes, iuxta communem sententiam, or- dinariè in praxi seruandam. vide supra cap. 14. dub. 6. & 7.

DVBITATIO XI.

Vtrum dispensatio vel compositio cum Prælato excuset.

83 Respondeo & Dico Primò, Quando incertum est quinam sint creditores, tunc excusat com- positio cum Pontifice, siue debitum sit ex delicto, vt in vltis, furisq; minutis, siue absque deli- cto, vt in debitis ex contractu, & inuentis. Ratio est; quia quando ignoratur proprius horum do- minus, hæc restituenda sunt in vltus pios, non iure naturæ, sed iure positiuo; (vt supra cap. 14. d. 6. & 7. ostensum est) in quo iure potest Pontifex dispensare; sublata autem illa obligatione resti- tuendi, possunt hæc retineri.

Dico Secundò, Si creditores sint noti, non po- test Pontifex te liberare à restitutione, nisi legitima causa subdit: ea tamen supposita, potest. Prior pars patet; quia non potest Pontifex, aut Princeps, absque iusta causa res vnus alteri donare; neque enim est dominus bonorum, suorum subditorum, neque dispensator; sed tantum defensor iuris ci- uisq; & Index vindicæ criminum.

84 Altera pars patet; quia Pontifex habet supre- mam potestatem in bonis temporalibus omnium Christianorum, licet indirectam, nempe quare- nus opus est ad regimen spirituale. vnde posita iusta causa, potest de rebus illorum disponere. Ita- que potest imponere multas pecuniarias, & con- fiscationem bonorum pro criminibus: & conse- quenter condonare restitutiones, huiusmodi ho- minibus faciendas. quod notandum propter ea, quæ debentur hæreticis, siue ex delicto, siue ex contractu: cauendum tamen scandalum. vide cap. Cum secundum leges, de hæret. in 6. Siluestrum Restituit. 7. q. 2. §. Quantum, & Innocentium III. in cap. Quæ in Ecclesiis, de constitutione.

Sed quia aliqui hæc de re non nihil dubitarunt, probatur hæc ratio. Summus Pontifex ob tale crimen potest priuare dominio bonorum, illudq; addicere filco, iuxta d. c. Cum secundum leges: potest subditos eximere obligatione seruendi, obediendi, soluendi tributa, aliisq; vinculis etiam iureiurando confirmatis, iuxta cap. Absolutos. Ex. de hæret. cur non etiam debitores liberare obliga- tione soluendi, & debita condonare? est enim hoc multò minus.

Dices, Potest ista per sententiam generalem, seu legem, non autem per sententiam priuatam, nisi præcedat cognitio causæ, & sententia declaratoria criminis: alioqui sequeretur magna perturbatio in Republ. deinde quia pœna debet cognosci à reo, & sentiri; alioqui non est pœna. at illa senten- tia priuata non cognoscitur. Respondeo negando quod assumitur. expedit enim vt etiam per senten- tiam

Debitum fidelitatis & obsequij.

Compositio.

Potestas Pontificis.